

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 2Ndz/1/2016                    |
| Identifikačné číslo spisu: | 6016200011                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 01.03.2016                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Elena Kováčová           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2016:6016200011.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu : Mgr. L. E., J. XXX, R., korešpondenčná adresa : Q. XX, T. T., proti žalovanému : Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Banskej Bystrici, Okresný dopravný inšpektorát, Ul. Okružná č. 19, 974 99 Banská Bystrica, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. ORPZ-BB-OD12-208/2015-SK zo dňa 03.07.2015, o námietkach zaujatosti a o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, z prejednávania a rozhodovania vecí, takto

### rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Alena Antalová, JUDr. Jarmila Badíková, Mgr. Ivana Datlová, JUDr. Peter Kvietok, JUDr. Drahomíra Mikulajová, JUDr. Jana Novotná, JUDr. Milan Segeč, JUDr. Jozef Zlocha, JUDr. Jaroslav Gallo, JUDr. Ing. Ján Gandžala, PhD., JUDr. Ivica Hanusková, Mgr. Katarína Katková, JUDr. Danica Kočíčková, JUDr. Jaroslav Mikulaj, JUDr. Mária Podhorová, JUDr. Mária Rišiaňová, doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD, JUDr. Alena Križanová, JUDr. Daniela Maštalířová, JUDr. Miriam Sninská, JUDr. Jozef Mikluš, JUDr. Juraj Babjak, Mgr. Ján Bednár, JUDr. Ján Bobor, JUDr. Ján Deák, Mgr. Rudolf Ďurta, JUDr. Peter Chovanko, JUDr. Alojz Palaj, JUDr. Jozef Ryant, JUDr. Slavoj Sendecký, nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 24S/3/2016.

### Odôvodnenie

V konaní o žalobe na preskúmanie právoplatného rozhodnutia žalovaného vo veci dopravného priestupku žalobkyne, predložila 20.01.2016 JUDr. Alena Antalová predsedovi Krajského súdu v Banskej Bystrici oznámenie skutočností v zmysle § 15 ods. 1 OSP a požiadala o vylúčenie z prejednávania a rozhodovania vo veci, z dôvodu že žalobkyňa je bývalá kolegyňa, ktorá na správnom kolégiu Krajského súdu v Banskej Bystrici dlhodobo vykonávala funkciu súdnej tajomníčky, pričom v rámci kolegiálnej komunikácie sa rozprávali o.i. o priestupku, o ktorom bolo rozhodnuté napadnutým rozhodnutím. Uviedla, že pre pomer k účastníčke konania sa cíti byť zaujatá. K podaniu priložila vyjadrenia ostatných sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici.

K možnosti subjektívnej zaujatosti sa vyjadrili v pripojenom vyjadrení všetci sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici, pričom zaujatých sa cítilo ďalších 29 sudcov, ostatní sudcovia sa necítili byť zaujatými. Ostatní členovia správneho kolégia (JUDr. Jarmila Badíková, Mgr. Ivana Datlová, JUDr. Peter Kvietok, JUDr. Drahomíra Mikulajová, JUDr. Jana Novotná, JUDr. Milan Segeč, JUDr. Jozef Zlocha) ako dôvod svojej zaujatosti v zásade zhodne uviedli, že žalobkyňu poznajú z obdobia jej pôsobenia na Krajskom súde v Banskej Bystrici ako pracovníčky pridelené do správneho oddelenia, mali s ňou kolegiálne a priateľské vzťahy, bežne sa stretávali v rámci pracovného času, majú vedomosť aj o priestupku, prejednávanie ktorého je predmetom preskúmaného správneho konania.

Obdobné dôvody uviedli aj sudcovia zaradení do ostatných kolégií, viacerí uviedli, že s ňou preberali okolnosti týkajúce sa predmetnej veci. Predseda krajského súdu doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD, navyiac uviedol, že vo veci sa cíti byť zaujatý, nakoľko so žalobkyňou ukončoval štátnozamestnanecký pomer, podpredseda krajského súdu JUDr. Jaroslav Gallo sa cíti byť zaujatý nakoľko so žalobkyňou ako podpredseda súdu často prichádzal do styku, z čoho by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti, JUDr. Ing. Ján Gandžala, PhD. a Mgr. Katarína Katková uviedli, že sú s ňou v priateľskom vzťahu, Mgr. Ján Bednár navyiac uviedol, že jeho manželka vykonáva funkciu súdnej tajomníčky po žalobkyni, čo môže vytvoriť zdieľanie zaujatosti, JUDr. Mária Sninská uviedla, že v priebehu dlhých rokov, čo žalobkyňa pracovala na obchodnom oddelení sa medzi nimi vyvinul vzťah, ktorý už nemožno považovať za pracovný.

Listom z 15.02.2016 predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici, zastúpený podpredsedom tohto súdu, predložil vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 OSP s tým, že nevidí dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici. Mgr. L. E. pracovala na krajskom súde od 13.07.1992 do 28.05.2015. Ako súdna tajomníčka na správnom oddelení pracovala od 17.04.2001 do 28.05.2015, predtým od 13.07.1992 do 31.05.1994 - spisovňa, podateľňa, archív, od 01.06.1994 do 16.04.2001 ako asistentka na obchodnoprávnom oddelení.

Vec napadla na Najvyšší súd Slovenskej republiky 18.02.2016.

Najvyšší súd Slovenskej republiky námietku zaujatosti podľa § 16 ods. 1 OSP prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a prišiel k záveru, že neexistuje zákonný dôvod na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici vymenovaných vo výroku tohto rozhodnutia z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 24S/3/2016.

Z vyjadrenie jednotlivých sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplýva, že sa cítia byť zaujatí z dôvodu pomeru k účastníkovi konania, žalobkyni, ktorá bola v období 13.07.1992 - 28.05.2012 pracovníčkou Krajského súdu v Banskej Bystrici, pričom pracovala na obchodnom úseku aj na správnom úseku, z čoho logicky vyplýva, že sa jednotliví sudcovia s ňou bežne stretávali, niektorí aj bližšie spoznali, viacerí majú vedomosť o dopravnej nehode, v súvislosti s priestupkovým stíhaním ktorej je vedené preskúmané správne konanie.

Podľa § 14 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 ods. 1 OSP ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Predseda súdu môže prideliť vec inému sudcovi, ak s tým sudca, o ktorého vylúčenie ide, súhlasí; pridelenie zabezpečí podľa osobitného predpisu. Ak ide o vylúčenie sudcu podľa § 14 ods. 1 OSP a predseda súdu má za to, že nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu, predloží vec na rozhodnutie súdu uvedenému v § 16 ods. 1 OSP. Na opakované oznámenia tých istých skutočností súd neprihliadne, ak už o nich nadriadený súd rozhodol; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Podľa § 16 ods. 1 OSP súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o

námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. Ak sa spis zároveň predkladá odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní, vec sa predloží až po vykonaní úkonov spojených s predložením veci odvolaciemu súdu. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte; touto lehotou nie je viazaný, ak rozhoduje zároveň o odvolaní. O vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne do desiatich dní iný senát tohto súdu.

Účelom ustanovení o vylúčení sudcov je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť); k účastníkom konania (o takýto vzťah ide napríklad v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)); k zástupcom účastníkov konania, ktorý je charakterizovaný obdobne ako vzťah k účastníkom konania.

Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. V danom prípade mala byť takou skutočnosťou tá, že značná časť sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici žalobkyňu pozná z obdobia jej pracovného pôsobenia na krajskom súde, žalobkyňa viacerých oboznámila s tým, že došlo k dopravnej nehode, v súvislosti s čím bola priestupkovo stíhaná.

Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

Podľa § 30 citovaného zákona v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok.

Nestranný je sudca, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Rozhodovaním sa rozumie účasť na hlasovaní alebo inom spôsobe účasti na prijímaní rozhodnutia vo veci samej (samosudca), ako aj na rozhodnutiach, ktoré pripravujú skutkový a právny základ na rozhodnutie vo veci samej. Základom na záver o nevyhnutnosti vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 OSP konštruje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétnymi označenými a zistenými

skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu či už zo strany účastníka konania - na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale ani všeobecné okolnosti súvisiace so skutočnosťou, že žalobkyňa bola zamestnankyňou krajského súdu, v súvislosti s čím bežne prichádzala do kontaktu so sudcami a vyvinul sa medzi nimi určitý druh kolegiálnych vzťahov.

K otázke práva na nestranný súd (a zodpovedajúcej povinnosti sudcu rozhodovať nestranne) Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

Ako je už spomenuté vyššie, sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti, alebo žiadosť o vylúčenie zo strany sudcu, pre pomer sudcu k veci, musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 76/1999, z 20.07.1999.)

Nestrannosť sudcu treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 01.10.1982).

Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 16/00).

Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci“.

Za objektívne pritom nemožno považovať ani to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

I keď zákon v § 14 ods. 1 OSP spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď. tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 OSP predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady,

že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaújato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II. ÚS 105/01, Sbírka nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Vzhľadom na vyššieuvedené skutočnosti a citovanú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a ja nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky hodnotil Najvyšší súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici uvedených vo výroku rozhodnutia zo subjektívneho ako aj objektívneho hľadiska. Zo subjektívneho hľadiska nemožno vylúčiť ich osobný pocit zaujatosti, resp. pocit, že uvedené okolnosti by prípadne mohli vyvolať pochybnosti o ich nezaujatosti zo strany účastníkov. Z objektívneho pohľadu na nestrannosť jednotlivých sudcov však podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neboli predložené dôvody dostatočne preukazujúce reálnu existenciu okolností objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že jednotliví sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici disponujú určitým, nie nezaujatým vzťahom k žalobkyni v takej miere, aby neboli schopní o žalobe podanej bývalou pracovníčkou krajského súdu zákonne a nestranne rozhodnúť zmysle požiadaviek formulovaných zákonom. Najvyšší súd Slovenskej republiky prihliadol predovšetkým na to, že ani v jednom prípade neboli uvedené také konkrétne skutočnosti, ktoré by preukazovali úzke súkromné vzťahy so žalobkyňou. Za tohto stavu považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné podriaďiť subjektívne hľadisko sudcovej nestrannosti prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 16 ods. 1 OSP rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.